

Interviu cu academicianul Ion Tighineanu, președintele Academiei de Științe a Moldovei

„Văd soluționarea problemelor stringente ale civilizației prin prisma cercetărilor științifice profunde”

- Stimate Domnule academician Ion Tighineanu, la invitația Organizației Națiunilor Unite, între 31 octombrie și 12 noiembrie curent, peste 120 de lideri de stat și reprezentanți ai guvernelor din 197 de țări au discutat la Glasgow, în cadrul Conferinței COP26, problemele legate de schimbările climatice și măsurile ce se impun pentru a fi întreprinse la scară globală. Vă rog să elucidați succint istoria forurilor COP.

Prima conferință COP a avut loc cu peste 30 de ani în urmă, între 28 martie și 7 aprilie 1995, la Berlin, Germania. Liderii mondiali de la acea vreme s-au întâlnit, la inițiativa ONU, pentru a aborda problema schimbărilor climatice. În urma discuțiilor purtate a fost semnată o convenție care prevedea angajarea țărilor lumii în reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. De atunci, în fiecare an, cu excepția anului pandemic 2020, reprezentanții țărilor (numite „Părți”, Conferința Părților – COP) și-au dat întâlnire pentru a pune în discuție dinamica schimbărilor climatice și provocările generate de ele. Voi menționa că organizarea conferințelor COP a fost inițiată la semnalele date de cercetătorii științifici. La 16 iulie 1992, peste 1700 de savanți independenți, inclusiv majoritatea laureaților Premiului Nobel la momentul respectiv, s-au adresat cu un avertisment către civilizație, cerând omenirii să schimbe radical atitudinea față de natură pentru a evita în viitor „o vastă catastrofă umanitară”. În opinia exprimată de personalități proeminente ale lumii, lipsa măsurilor adecvate împinge ecosistemele Pământului în colico de capacitățile lor de a susține viața pe planetă.

- Luând în considerare perioada de un sfert de secol de discuții și recomandări, putem afirma astăzi că forurile COP precedente au avut un impact pozitiv asupra dinamicii schimbărilor climatice la scară globală?

În acest sfert de secol, toată lumea a conștientizat pericolul schimbărilor climatice, iar unele conferințe COP rămân în istorie prin deciziile relativ îndrăznețe. În acest context, se evidențiază COP21, în cadrul căruia a fost negociat Acordul Climatic de la Paris, aprobat de 196 de părți la 12 decembrie

2015. Acordul reprezintă un tratat internațional obligatoriu din punct de vedere juridic privind schimbările climatice și reglementează măsurile de reducere a emisiilor de carbon începând cu anul 2020. Acordul de la Paris oferă și un cadru pentru sprijin financiar, tehnic și de consolidare a capacităților în țările slab dezvoltate. În conformitate cu cerințele Acordului, Uniunea Europeană, de exemplu, s-a angajat să reducă, până în 2030, emisiile de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% față de nivelurile din 1990, prezentând strategia pe termen lung de reducere a lor.

Merită să fie menționată și Conferința COP3 (1-10 decembrie 1997) în cadrul căreia a fost semnat Protocolul de la Kyoto care a stabilit pentru țările industrializate angajamente ferme de reducere a emisiilor de carbon pentru anii 2008-2012.

Totuși măsurile întreprinse, în opinia experților în domeniu, nu pot asigura o încetinire semnificativă a procesului de încălzire globală, de aceea în decembrie 2017 peste 15 mii de savanți din 184 de țări au venit cu o nouă adresare, „Avertismentul oamenilor de știință către umanitate”, în care și-au exprimat marea îngrijorare în contextul schimbărilor de mediu depistate în ultimele decenii.

- Așteptările comunității internaționale de la Conferința COP26 au fost mari. S-au adevărit ele? Care sunt principalele realizări ale Summitului de la Glasgow?

În mare parte, așteptările comunității internaționale s-au adevărit. Țările participante la Conferința COP26 de la Glasgow au aprobat un acord pentru intensificarea luptei împotriva încălzirii globale, așa-numitul „Pact climatic de la Glasgow” care a) prevede limitarea încălzirii globale la 1,5 grade Celsius peste nivelurile preindustriale pentru a evita cele mai grave efecte ale schimbărilor climatice; b) include un apel pentru reducerea treptată a „subvențiilor ineficiente pentru combustibili fosili”; c) solicită părților până la sfârșitul anului 2022 să „revizuiască și să-și consolideze” obiectivele pentru 2030 de reducere a emisiilor; îndeamnă țările dezvoltate să-și majoreze semnificativ (cel puțin să-și dubleze) sprijinul colectiv de finanțare pentru climă cu scopul de a ajuta statele în curs de dezvoltare să se adapteze la schimbările climatice.

Au fost semnate mai multe

angajamente pentru protecția mediului: declarația privind stoparea defrișărilor de păduri până în 2030; acordul privind reducerea emisiilor globale de metan cu 30% până în 2030; angajamentul pentru încetarea finanțării în străinătate a proiectelor de infrastructură pe bază de combustibili fosili ș.a. Cu timpul, pot deveni proverbiale cuvintele Premierului Marii Britanii, Boris Johnson: „*Summitul de la Glasgow* va marca începutul sfârșitului încălzirii globale”.

- Totuși nu putem trece cu vederea faptul că unii participanți la COP26 au rămas dezamăgiți de rezultate. Ați putea comenta cauzele decepției?

Mai mulți participanți au rămas dezamăgiți de reformulările din „Pactul climatic de la Glasgow” realizate pe ultima sută de metri. Spre exemplu, înainte de adoptarea textului final, reprezentanții unor țări au solicitat o modificare în text conform căreia să fie prevăzută o „*reducere treptată*” a utilizării cărbunelui în loc de „*eliminarea treptată*” a energiei provenite din cărbune. La acest subiect este foarte expresivă afirmația comisarului european pentru climă, Frans Timmermans, la care a făcut referire „Washington Post”: „Bogăția europeană a fost construită pe baza cărbunelui, dar în viitor, dacă nu se vor adopta măsuri

eficiente de eliminare a acestuia, moartea va fi generată tot de cărbune”.

Mai multe aspecte legate de rezultatele Summitului de la Glasgow vor fi discutate în cadrul conferinței organizate de Academia de Științe a Moldovei la 13 decembrie curent cu participarea profesorului Rattan Lal din SUA, Laureat al Premiului Nobel pentru Pace (2007) și al Premiului Mondial pentru Alimentație (2020), a reprezentanților Ministerului Mediului, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și ai mediului academic.

- Dumneavoastră ați semnat, în numele Președintelui AȘM, Declarația consilierilor științifici internaționali, publicată înainte de COP26, și ați participat online la un eveniment de dezbateri, organizat de Sir Patrick Vallance, Consilier științific al Guvernului Regatului Unit. Care este opinia Dvs. personală referitor la rezultatele COP26 și care sunt perspectivele unui răspuns adecvat din partea civilizației la provocările generate de schimbările climatice?

Dacă lupta cu coronavirusul de tip nou SARS-CoV-2 se asociază cu al treilea război mondial, atunci al patrulea război mondial ar putea fi

atribuit luptei cu efectele grave ale schimbărilor climatice. În esență, conflictul generat de încălzirea globală oglindește mentalitatea îngustă și rezultatele activității nocive a omului afectat de egocentrism, incapacitatea lui de a trăi în armonie cu mediul înconjurător, acest beteșug al lui *homo sapiens* devenind tot mai accentuat cu scurgerea timpului.

Cred că anume activitatea nesăbuită a omului a dus la poluarea mediului, reducerea volumului de apă potabilă, pierderea pădurilor, distrugerea biodiversității etc., iar ieșirea din acest impas o văd în abordarea și soluționarea problemelor stringente ale civilizației prin prisma cercetărilor științifice profunde. Este îmbucurător faptul că, după cum a menționat și Sir Patrick Vallance în scrisoarea sa de mulțumire adresată consilierilor științifici internaționali, dintre toate conferințele COP organizate până acum, COP26 a fost cea mai axată pe știință. Rămân încrezător că actualele confruntări cu provocările Secolului XXI vor fi câștigate de omenire în baza implementării celor mai performante realizări ale științei și tehnologiei, iar chemarea noastră este de a stima și a susține savanții care prin ingeniozitate și sacrificiu ne oferă posibilități de a evita catastrofele umane.

Interviu realizat
de Victoria CERNEA